

คำอธิบายเพิ่มเติม

๑. แมรี วอลสโตนคราฟ (Mary Wollstonecraft) (ค.ศ. 1759-1797) นับเป็นคนแรกที่เสนอปัญหาของผู้หญิงอย่างเป็นระบบ ในปี ค.ศ.1791 แมรี วอลสโตนคราฟเขียนหนังสือชื่อ “การพิทักษ์สิทธิสตรี” (Vindition of the Rights of Woman) ซึ่งท้าทายทัศนคติที่มีต่อสตรีเพศในยุคนั้น เธอกล่าวว่าผู้หญิงเป็นมนุษย์ที่มีเหตุผล และโดยนัยนี้จึงมีสิทธิโดยธรรมชาติ และสิทธิทางการเมืองเช่นเดียวกับชาย เธอกล่าวอีกด้วยว่าการอบรมที่ผู้หญิงได้รับอยู่ในขณะนั้นทำลายบุคลิกภาพของผู้หญิง ทำให้ผู้หญิงกลายเป็นคนไม่มีความสามารถ คอยพึ่งแต่ผู้ชายเท่านั้น ดังนั้นเธอจึงเรียกร้องขอให้ผู้ชายปลดปล่อยผู้หญิงออกจากการพึ่งพา

๒. คุณธรรมทางเพศสองประการที่สตรีพึงยึดถืออันประกอบไปด้วย ประการแรกการรักษาพรหมจรรย์จนกว่าจะแต่งงาน (la virginité) ประการที่สอง มีความซื่อสัตย์ต่อสามีตลอดไป (la fidélité)

๓. ฟลอรา ทริสตีง (Flora Tristan) (ค.ศ. 1803-1844) เป็นหญิงชาวฝรั่งเศสผู้บุกเบิกขบวนการผู้หญิงตามแนวทางสังคมนิยม โดยได้รับอิทธิพลทางความคิดมาจากแซนต์ ซีมง (Saint-Simon) เธอได้ต่อสู้เพื่อความเป็นอิสระของสตรีและชนชั้นแรงงาน ในปี ค.ศ.1843 เธอได้เขียนหนังสือเล่มเล็กๆชื่อ “สมาคมผู้ใช้แรงงาน” ซึ่งเสนอความคิดของเธอที่ว่า กรรมกรเป็นชนชั้นซึ่งมีลักษณะสากลไม่ว่าจะเชื้อชาติใด ตลอดจนเรียกร้องให้กรรมกรจัดตั้งองค์กรนานาชาติเพื่อพิทักษ์สิทธิอันพึงได้ของกรรมกรทั้งชายและหญิง นอกจากนี้เธอยังมีความคิดด้วยว่าการปลดปล่อยผู้หญิงอาจทำได้โดยการเรียกร้องสิทธิทางการเมือง และการให้สิทธิทางการศึกษาแก่ผู้หญิง

๔. สมาคมลับของฝรั่งเศส (la franc - maçonnerie) เกิดจากการรวมตัวกันอย่างลับๆ ของเหล่าสมาชิกที่ประกอบกิจกรรมบางอย่างเหมือนกัน มีอุดมการณ์ทางปรัชญาหรือศาสนาเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือกันและกันฉันพี่น้อง สมาชิกของสมาคมลับแต่ละสมาคมจะมีรหัสลับอันเป็นที่รู้กันเฉพาะกลุ่มของตนเช่น การจับมือทักทายกันแบบไม่ธรรมดา สัญลักษณ์ลักษณะของสมาคมลับแต่ละสมาคมเช่น ชุดทำงานของช่าง ไม้วัดมุมและวงเวียน สมาคมลับเริ่มก่อตั้งขึ้นที่ยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ 8 โดยพวกช่างก่อสร้างและช่างปูนซึ่งเดินทางท่องเที่ยวทั่วยุโรป และก่อตั้ง

ขึ้นในประเทศฝรั่งเศสเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 1773 เป็นที่รู้จักกันในนามของ “Grand Orient de France” “Grand Orient de France” ตั้งอยู่ตามเมืองหลวงของแคว้นต่างๆในประเทศฝรั่งเศส สมาคมลับแห่งย่อยๆตามเมืองเล็กๆจะส่งตัวแทนในกลุ่มของตนมาประจำอยู่ที่ศูนย์แห่งนี้ เจตนารมณ์ดั้งเดิมของ “Grand Orient de France” คือยึดมั่นในแนวคิดของลัทธิปฏิฐานนิยม (positivisme) (ลัทธิที่ถือว่าความเป็นจริงเท่าที่ทดสอบได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์) สมาชิกของสมาคมลับบางคนที่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดนี้แยกตัวออกไปรวมกลุ่มก่อตั้งสมาคมลับแห่งใหม่ที่มีชื่อว่า “La Grande Loge nationale française” (1913) ซึ่งยึดมั่นในแนวทางของสมาคมลับแบบดั้งเดิม (คือเชื่อในเรื่องพระเจ้า)

๕. ประกาศนียบัตรทางการสอนชั้นสูงเพื่อรับการแต่งตั้งเป็นอาจารย์ในโรงเรียนมัธยม (l'agrégation) ผู้ที่จะได้รับประกาศนียบัตรดังกล่าวจะต้องสอบแข่งขันกับผู้เข้าสอบคนอื่นๆทั่วประเทศ ผู้สมัครจะต้องจบปริญญาตรีเป็นอย่างดี และต้องเข้าเรียนต่อที่สถาบันฝึกวิชาครูชั้นสูง (Ecole Normale Supérieure) การศึกษาระดับอุดมศึกษาของฝรั่งเศสต่างจากของไทยคือ นักเรียนที่เรียนดีจะมุ่งไปยังสายอาชีพ โดยสอบแข่งขันเข้าเรียนตามสถาบันวิชาชีพชั้นสูง (Grande Ecole) ต่างๆ ส่วนมหาวิทยาลัยคือทางเลือกสุดท้าย

๖. กองทุนเงินฝากเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (Caisse des Dépôts et Consignations) มีหน้าที่อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์การรัฐบาลหรือองค์การอื่นที่องค์การรัฐบาลจัดตั้งหรือให้ความอนุเคราะห์อยู่ สำนักงานนี้มีลักษณะเป็นเหมือนคลังการเงิน รับฝากเงินของเอกชน เงินประกันและวางมัดจำในศาลและกิจการต่างๆของรัฐบาล ตลอดจนเป็นที่ฝากเงินของธนาคารออมสิน เงินบำนาญข้าราชการและเงินประกันสังคม ตลอดจนรับฝากเงินของธนาคารต่างๆโดยให้ดอกเบี้ยแก่ผู้ฝาก แต่จะไม่ปฏิบัติงานอย่างธนาคาร สำนักงานนี้ใช้เงินที่อยู่ในความดูแลของตนสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นและการก่อสร้างในฝรั่งเศสในลักษณะเป็นเงินกู้ของรัฐและเอกชน

๗. ในศาสนาคริสต์ เมื่อบุคคลใดก็ตามได้กระทำผิดมา พวกเขาจะไปที่ห้องสารภาพบาปในโบสถ์เพื่อสารภาพบาปกับบาทหลวง โดยปกติ ผู้หญิงจะเคร่งศาสนามากกว่าผู้ชาย จึงไปสารภาพมากกว่าผู้ชายและคุ้นเคยกับบาทหลวงเป็นอย่างดี ครั้นผู้หญิงได้รับสิทธิในการลงคะแนน

เสียง พวกเธอจึงลงคะแนนเสียงตามคำแนะนำของบาทหลวงโดยเลือกพรรคการเมืองที่ให้การสนับสนุนศาสนาและไม่เลือกพรรคที่ต่อต้านศาสนา

๘. เลอง บลูม (Léon Blum) เป็นนายกรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลแนวร่วมประชาชน (Le Gouvernement du Front Populaire) ในปี ค.ศ. 1936-37 และ ค.ศ. 1938 เลอง บลูมเป็นนายกรัฐมนตรีฝรั่งเศสคนแรกที่แต่งตั้งผู้หญิงเป็นรัฐมนตรี

๙. การเรียกร้องให้ผู้หญิงดทำลูกมีขึ้นในงานฉลอง “วันแม่ลูกดก” เนลลี รูแซล (Nelly Roussel) เป็นผู้ริเริ่มบทบาทสำคัญในการเรียกร้องให้ผู้หญิงลุกขึ้นมาก่อสไตรค์ไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์กับสามีเพื่อ “ทำลูก” ให้กับรัฐบาล ทั้งนี้เพราะรัฐบาลในสมัยนั้นมีนโยบายส่งเสริมให้ผู้หญิงมีลูกมากๆเพื่อใช้เป็นทรัพยากรบุคคลสนองต่อเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

๑๐. บุคคลลักษณะนิยม (จิตนิยมบุคคลิกภาพ) ให้ความสำคัญกับสิ่งสมบูรณมากเกินไป ทั้งไม่ให้เสรีภาพแก่มนุษย์ เป็นลัทธิที่อาศัยอภิปรายเป็นรากฐานในการสร้างจริยธรรม บุคคลลักษณะนิยมเน้นถึงบุคคลิกภาพ เสรีภาพ และการสร้างสรรค์ค่านิยมใหม่ๆของมนุษย์ พร้อมกับจำกัดเสรีภาพของพระเจ้าโดยใช้เสรีภาพของมนุษย์เองเป็นเครื่องจำกัด และถือว่าพระเจ้าเป็นเจ้าเป็นอันตะ ทั้งมิได้ถือว่าพระเจ้าเป็นเจ้าเป็นอันเดียวกันกับสิ่งสมบูรณ์ บุคคลลักษณะนิยมสร้างอภิปรายบนรากฐานแห่งจริยธรรม

๑๑. อเล็กซานดรา โค-ลงไต (ชื่อภาษารัสเซียคือ Alexandra Kollontai) เป็นผู้รับผิดชอบประจำหน่วยงานสตรีในพรรคบอลเชวิค ในปีค.ศ. 1905 เธอได้เข้าร่วมการปฏิวัติบอลเชวิคและได้กลายเป็นผู้หญิงคนแรกที่ได้รับเลือกให้เป็นคณะกรรมการกลางของพรรคบอลเชวิค ระหว่างการประชุมเกี่ยวกับการปลดปล่อยสตรีที่มหาวิทยาลัย Sverdlov ในปีค.ศ. 1921 อเล็กซานดราได้เปิดเผยให้ ผู้ร่วมประชุมอันประกอบไปด้วยกรรมกร ชาวนา สมาชิกพรรคบอลเชวิคทราบถึงปัญหาและความเดือดร้อนต่างๆที่ผู้หญิงได้รับอันเกิดจากการกดขี่ทางเพศต่อสตรีและการที่สตรีถูกเอารัดเอาเปรียบ

๑๒. กฎหมายนโปเลียน (ค.ศ. 1800-1804) เป็นกฎหมายชุดที่มีชื่อเสียงที่สุดในจำนวน 5 ชุด และเป็นผลงานชิ้นเยี่ยมที่สุดของนโปเลียนที่ได้รับการยอมรับทั้งในสมัยของเขาและในสมัย

ต่อมา กฎหมายนโปเลียนเป็นกฎหมายที่แฝงไว้ด้วยอคติทางเพศเพราะเป็นกฎหมายที่ย้ำถึงอำนาจของบิดาในครอบครัว และสิทธิของสามีที่มีเหนือทรัพย์สินสมบัติของภรรยาเช่นให้หัวหน้าครอบครัวมีเสรีภาพในการแบ่งที่ดินได้คนเดียวเท่านั้น

๑๓. ซีม็อน เดอ โบวัวร์ (Simone de Beauvoir) (1908-1985) นักคิดนักเขียนชาวฝรั่งเศสมีผลงานทั้งที่เป็นนิยาย บทละคร และข้อเขียนทางปรัชญามากกว่า 20 เรื่อง เธอเป็นเฟมินิสต์ที่มีชื่อเสียงที่ต่อสู้เพื่อความเสมอภาคทางเพศมาโดยตลอด หนังสือเรื่อง “เพศที่สอง” (Le Deuxième sexe) เป็นผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้เธอมากที่สุด แนวคิดเรื่องผู้หญิงของเธอปลุกสำนึกให้แก่ ขบวนการเฟมินิสต์จากทั่วโลก

๑๔. อคติภาวะนิยม ตามพจนานุกรมปรัชญาของ Dagorot D. Runes หมายถึงปรัชญาว่าด้วยความคงอยู่หรือมีอยู่ของสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าประเภทไหนโดยเฉพาะอย่างยิ่งของปัจเจกชน พวกอติภาวะนิยมมีความเชื่อว่ามนุษย์ก็เสรีภาพเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ เพราะฉะนั้นปรัชญาอติภาวะนิยมจึงเน้นถึงเสรีภาพและความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล

ฌองปอล ซาทร์ (Jean - Paul Sartre -1905) เป็นหนึ่งในนักคิดคนสำคัญที่ทำให้ปรัชญาอติภาวะนิยมแพร่หลายไปทั่วโลก ซาทร์มีแนวคิดที่มนุษย์เกิดมามีเสรีภาพที่ไม่มีขอบเขตจำกัดชีวิตที่สมบูรณ์ของมนุษย์คือชีวิตที่รับรู้สภาพเสรี รับผิดชอบและกระวนกระวายใจ ซึ่งถ้าเราไม่ยอมรับสภาพทั้งสามนี้แล้ว มนุษย์ก็จะไม่ต่างอะไรไปจากก้อนหิน ท่อนไม้ . . .

๑๕. ขบวนการปลดปล่อยสตรี (Le Mouvement de libération des femmes, MLF) ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ.1970 เป็นกลุ่มที่มีรากฐานมาจากการปฏิบัติของนักศึกษาในปี ค.ศ. 1968 ในช่วงเวลานี้ มีการรวมกลุ่มของผู้หญิงที่เริ่มตระหนักถึงเอกลักษณ์ของเพศหญิง พวกเขาจะคิดทบทวนถึงสถานภาพและบทบาทของผู้หญิง และเห็นพ้องต้องกันว่าเพื่อที่จะพัฒนาแนวคิดดังกล่าวร่วมกันต่อไป กลุ่ม MLF จะต้องเป็นศูนย์รวมของผู้หญิงที่เคลื่อนไหวต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานภาพของผู้หญิง

๑๖. กฎหมายนูเวิร์ท (La loi Neuwirth) มาจากชื่อของ Lucien Neuwirth ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีบทบาทในการผลักดันให้กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ.1967

กฎหมายนูเวิร์ทเป็นกฎหมายที่อนุญาตให้มีการวางแผนครอบครัวโดยใช้วิธีการคุมกำเนิดได้ แต่มีข้อจำกัดคือห้ามมิให้สื่อต่างๆโฆษณาเผยแพร่ผลิตภัณฑ์เพื่อการคุมกำเนิด ยกเว้นนิตยสารทางการแพทย์เท่านั้น และห้ามมิให้คุมกำเนิดเพื่อลดจำนวนประชากรของประเทศ

๑๗. สมาคมต่อต้านการทำแท้ง (Laissez-les vivre) ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1970 โดยศาสตราจารย์ Jérôme Lejeune ผู้เชี่ยวชาญด้านพันธุศาสตร์ ศึกษาความผิดปกติของโครโมโซม และ Geneviève Poullot พวกเขาต่อต้านการเรียกร้องกฎหมายอนุญาตทำแท้งเสรีของขบวนการเฟมินิสต์

๑๘. ระหว่างเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 1968 มีการปฏิวัตินักศึกษาและกรรมกรครั้งใหญ่ในประเทศฝรั่งเศส เหตุการณ์นี้เริ่มจากการเดินขบวนของนักศึกษาตามเมืองต่างๆโดยรอบปริมณฑลของกรุงปารีสเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลสมัยประธานาธิบดี Charles De Gaulle ปฏิรูปการศึกษา (ซึ่งแต่เดิมเป็นระบอบการศึกษาแบบนโปเลียน) เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากการปกครองแบบรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลางเป็นการปกครองแบบกระจายอำนาจตลอดจนเรียกร้องให้ปลดปล่อยอัลจีเรีย การเดินขบวนครั้งนี้นับถล่มทลายใหญ่โตขึ้นเมื่อกรรมกรโรงงานรถยนต์จากเมืองต่างๆได้เข้ามาร่วมเดินขบวนด้วย ทั้งนี้เพราะต้องการเรียกร้องให้มีการเพิ่มค่าจ้างและสวัสดิการแก่ชนชั้นกรรมกรฯ เพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ในเดือนพฤษภาคม ได้มีการก่อเหตุจลาจลขึ้นในกรุงปารีส เมืองนองแตร์และเมืองก็อง เหตุการณ์รุนแรงมากเสียจนกระทั่งรัฐต้องส่งทหารเข้าปราบปรามผู้เดินขบวน เกิดการต่อสู้กันอย่างรุนแรงระหว่างทหารของรัฐบาล นักศึกษาและกรรมกร ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนกว่า 8 แสนคน เหตุการณ์ครั้งนี้เรียกได้ว่าเป็นการปฏิวัติครั้งใหญ่ครั้งหนึ่งของฝรั่งเศส

๑๙. สังคมระบบชายเป็นใหญ่ (Le système patriarcal) ลักษณะสำคัญของสังคมแบบนี้คือ สถาบันทุกสถาบันไม่ว่าจะเป็นครอบครัว อุดมการณ์ การเมือง การแบ่งงาน ระบบกรรมสิทธิ์ล้วนถูกควบคุมโดยชาย ไม่ว่าจะอาศัยอำนาจทางตรง (การใช้กำลัง) หรืออำนาจทางอ้อม (ครอบงำความคิด)

๒๐. สันนิบาตเพื่อสิทธิสตรี (Ligue du droit des femmes) เป็นศูนย์ประสานงานและข่าวสารของผู้หญิงที่มีเป้าหมายหลักคือเป็นที่พึ่งของผู้หญิงที่ถูกทำร้ายร่างกายและถูกข่มขืน

๒๑. ลักษณะทางชีวภาพของผู้หญิง (caractéristique biologique des femmes) หมายถึงความแตกต่างทางสรีระระหว่างชายและหญิงโดยมีสังคมเป็นตัวกำหนดบทบาทของเพศทั้งสอง กล่าวคือผู้หญิงมีหน้าที่ผลิตและเลี้ยงดูลูกอยู่ในบ้าน ส่วนผู้ชายมีหน้าที่ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน

๒๒. การผลิตที่มองไม่เห็นคุณค่า (la production invisible) การผลิตหลังจากการปฏิบัติอุตสาหกรรมนับเป็นจุดเริ่มต้นแห่งความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ กล่าวคือการปฏิบัติอุตสาหกรรมทำให้ความหมายและเรื่องราวของเศรษฐกิจแต่ดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเมื่อก่อนเศรษฐกิจหมายถึงการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ แต่หลังจากการปฏิบัติอุตสาหกรรม การพัฒนาเศรษฐกิจจะเป็นแบบทุนนิยม เศรษฐกิจก็กลายเป็นเรื่องของกระบวนการผลิตสินค้าที่มุ่งหวังผลกำไรสูงสุดเป็นสำคัญ การพัฒนาเศรษฐกิจเช่นนี้เน้นแต่เรื่องวัตถุ สร้างวัตถุเพื่อเป็นสินค้ามากกว่าจะสร้างวัตถุเพื่อมาตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ฉะนั้นเบื้องลึกของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมก็คืออคติที่มีต่อผู้หญิงนั่นเอง โดยกล่าวหาว่าผู้หญิงไม่มีคุณภาพในการผลิตตามหลักเศรษฐศาสตร์แบบทุนนิยม ทั้งนี้เนื่องจากบทบาทที่สังคมมอบให้กับผู้หญิงก็คืองานบ้าน นักเศรษฐศาสตร์ทุนนิยมพิจารณาว่างานบ้านไม่มีคุณค่า เพราะไม่ได้เป็นผลผลิตของสินค้าที่จะทำกำไรได้

๒๓. ชีวิตส่วนตัว งานบ้าน หรือชีวิตครอบครัว (Le privé)

ชีวิตการทำงาน ชีวิตนอกบ้าน หรือการเมือง (Le public)

กลุ่มเฟมินิสต์ได้กล่าวหาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมว่าเป็นระบบเศรษฐกิจที่แฝงไว้ด้วยอคติทางเพศที่มีต่อสตรี ดังนั้นพวกเธอก็ได้นำเอาประเด็นเรื่องงานบ้านและงานนอกบ้านมาพิจารณาโดยตั้งข้อสังเกตว่า การกีดกันสตรีวางอยู่บนพื้นฐานของการแบ่งแยกระหว่างงานบ้านและงานนอกบ้าน หรือชีวิตครอบครัวและชีวิตการทำงาน ต่อมากลุ่มเฟมินิสต์ได้ขยายปริมณฑลการต่อสู้ในเรื่องชีวิตนอกบ้านของผู้หญิงให้กว้างขึ้น โดยเรียกร้องให้ผู้หญิงก้าวขึ้นไปสู่อาชีพการเมือง

๒๔. การปฏิบัติทางเพศ มีความหมายแบ่งออกเป็นสองบริบทคือ ในบริบทของผู้ที่เห็นด้วยกับแนวคิดเฟมินิสต์ การปฏิบัติทางเพศมีลักษณะเหมือนกับการปฏิบัติทางสังคมอย่างอื่น ๆ คือจะต้องมีการนำรูปแบบความสัมพันธ์ทางเพศในรูปแบบใหม่ที่เน้นความเท่าเทียม ความเสมอภาคระหว่างเพศเข้ามาแทนความสัมพันธ์ทางเพศรูปแบบเก่า ซึ่งตั้งอยู่บนการกีดกันทางเพศ อันเป็นรูป

แบบหนึ่งของความสัมพันธ์ที่มนุษย์ใช้กดขี่กันโดยถือเอาเพศเป็นเครื่องแบ่งแยก ในบริบทของผู้ที่ต่อต้านแนวคิดเฟมินิสต์เห็นว่าการปฏิบัติทางเพศหมายถึง การที่ผู้หญิงลุกขึ้นมาเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนให้เหมือนกับผู้ชายเช่น ผู้หญิงมีอิสระทางเพศ สามารถมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานได้ สูบบุหรี่ กินเหล้า ตัดผมทรงผู้ชายเป็นต้น แต่ไม่ใช่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้หญิงได้รับสิทธิเท่าเทียมกับผู้ชาย

๒๕. อลิซ ชวาร์เซอร์ (Alice Schwarzer) เกิดในปี ค.ศ. 1942 ชาวเยอรมัน มีอาชีพนักหนังสือพิมพ์ เป็นเฟมินิสต์และนักกิจกรรมเคลื่อนไหวเรื่องผู้หญิงซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในขบวนการเฟมินิสต์เยอรมันตะวันตกตั้งแต่นั้นปี ค.ศ. 1977 เธอเป็นหัวหน้ากองบรรณาธิการและเจ้าของนิตยสารชื่อ เอ็มมา (EMMA) ซึ่งเป็นนิตยสารเฟมินิสต์เล่มแรกและสำคัญที่สุดในเยอรมัน

๒๖. องค์กรทางเลือก (CHOISIR) เป็นองค์กรที่มีอิทธิพลและบทบาทในการต่อสู้เรียกร้องสิทธิเสรีภาพของสตรีในฝรั่งเศส องค์กรทางเลือกก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1971 ภายใต้การนำของ มิเชล ฮาลิมิ (Gisèle Halimi) ทนายความเฟมินิสต์หญิง การต่อสู้ขององค์กรทางเลือกใช้คำขวัญว่า “การคุมกำเนิดคือเสรีภาพ การทำแท้งคือทางออกสุดท้าย” องค์กรทางเลือกได้ร่วมมือกับกลุ่มองค์กรอื่น ๆ ต่อสู้เรียกร้องให้มีการออกกฎหมายอนุญาตให้ทำแท้งเสรีแก่ผู้หญิง

๒๗. ข้อตกลงเรื่องสิทธิเท่าเทียมกันทางเพศภายใต้กฎหมาย E R A (The Equal Rights Amendment) ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ประการหนึ่งของขบวนการปลดปล่อยสตรีรุ่นใหม่คือการที่กลุ่มเฟมินิสต์สามารถผลักดันให้ข้อตกลงเรื่องสิทธิเท่าเทียมกันทางเพศภายใต้กฎหมายผ่านสภาสหรัฐอเมริกาได้ในปี ค.ศ. 1972 พรรคสตรีแห่งชาติ (The National Woman’s Party) ได้เป็นผู้เสนอข้อตกลงฉบับนี้เข้าสภาเป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1923 แต่ไม่ผ่านสภาเนื่องจากยังมีสมาชิกสภาเป็นจำนวนไม่น้อยที่ไม่เห็นด้วย และได้มีการเสนอข้อตกลงฉบับนี้เข้าสภาอีกหลายครั้งแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ จวบจนกระทั่งในปี ค.ศ. 1971 ด้วยแรงผลักดันจากองค์กรสตรีแห่งชาติ (National Organization of Women) ERA จึงถูกนำกลับมาอภิปรายในสภาอย่างจริงจังอีกครั้ง และในวันที่ 22 มีนาคม 1972 ERA ก็สามารถผ่านสภา โดยได้รับการลงสัตยาบันญยอมรับจากสมาชิกสภาร่างกฎหมายจาก 38 รัฐก่อนจะถูกประกาศใช้เป็นกฎหมาย